

İSTİHDAM ANKETİ RAPORU

Türk sigorta sektörünün rekabet gücünün artırılmasında da, istihdam faktörü büyük önem taşımaktadır. İstihdamın niteliğinin artırılması konusunda ise, temel görev, devlete düşmektedir.

Türkiye’de sigortacılık eğitimi veren 4 yıllık 5 tane fakülte ve yüksekokul, 2 yıllık ise 35 tane meslek yüksekokulu bulunmaktadır. 4 yıllık okullardan her yıl ortalama 180 kişi ve 2 yıllık okullardan ise 1000 kişi mezun olmaktadır. Ancak, bu mezunların sigorta şirketleri personeli içindeki payı sadece %1-3 oranında bulunduğu için, maalesef sektör bu okulların mezunlarından tam olarak yararlanamamaktadır. Bu durum ise, şirketlerin, işe yeni aldıkları elemanlarına temel sigorta bilgileri konusunda çok sayıda eğitim programı düzenlemesine yol açarak, şirketlerin bütçelerine büyük mali yükler getirmektedir. Bu nedenle, sigorta sektöründeki istihdamın niteliğini artırmak için, devlet bütçesinden ayrılan fonlarla söz konusu okullara yapılan yatırımların ekonomiye istenildiği ölçüde dönüşü olmamakta ve sektördeki şirketlerin, istihdam edilen kişilere verdiği ilave eğitimler, ekonomiye yeni yükler getirmektedir.

Bu itibarla, Türk sigorta sektörünün istihdam niteliğini arttırmak, sigorta sektörünün eğitim gereksinimlerini karşılamak ve bunun için üniversiteler ile işbirliği yaparak müfredat programını oluşturmak, sigortacılıkla ilgili konularda çalışma ve araştırmalar yapmak, yayınlar çıkarmak, sigorta eğitiminin ve bilincinin yaygınlaştırılması ve bu amaçla yerli – yabancı eğitim kuruluşları ile ilişki kurmak şeklinde özetlenebilecek amaçlarla kurulmuş olan Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı, bu konudaki sorunları tespit edebilmek ve makamlarınızla paylaşabilmek amacıyla, “Türk Sigorta Sektörünün İstihdam Niteliğinin Artırılması” adlı bir proje gerçekleştirmiştir. Söz konusu Proje kapsamında; sigorta şirketlerine yapılan bir anketle, sigorta eğitimi veren okullardan mezun olan kişilerin ne oranda istihdam edildiği, istihdam edilmiyorlarsa bunun nedenleri, söz konusu eğitim kurumlarının sektörün hangi beklentilerini karşılayıp karşılamadığı vb sorulara cevap aranmıştır.

Proje kapsamında sektörde faaliyet gösteren 28 farklı şirketten, 89 kişi ile görüşülmüştür. Bu kişilerin tamamı üst düzey yönetici olmakla birlikte, % 91’i Genel Müdür Yardımcısı ve İnsan Kaynakları Müdürü’dür. Yine görüşülen kişilerin % 42’si büyük, % 44’ü orta, % 14’ü ise küçük şirketlerde görev almaktadırlar. Görüşülen şirketler istihdam ettikleri kişi sayısına göre üçe ayrılmıştır. Bu şirketlerden büyük ölçekli olanlarda 400 kişinin üzerinde personel istihdam edilirken, orta ölçeklilerde 200 ila 400 arasında, küçük ölçeklilerde ise 200 kişinin altında personel istihdam edilmektedir.

Mezunlardan ne oranda yararlanılıyor? Görüşülen kişilerin yaklaşık % 60’ı kendi çalıştıkları şirketin, gerek 2 yıllık gerekse 4 yıllık sigortacılık eğitimi veren okulların mezunlarından yeterince yararlanamadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Diğer taraftan, 4 yıllık eğitim alan personelin sigorta şirketlerinde istihdam edilme oranları yok denecek kadar azdır. Anket kapsamında görüşülen kişilerin yaklaşık % 56’sı şirketlerinde bu bölümlerden mezun olan öğrencilerin hiç çalışmadığını belirtmiştir. Öte yandan % 33’ünün şirketlerinde bu oran % 0,006 ila % 0,01 arasında kalmaktadır. İstihdam oranlarının bu denli düşük olması, sektörün ilgili bölüm mezunlarından yeterince yararlanamadığını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Mezunlar şirketlerde ortalama ne sürede çalışıyorlar? Görüşülen kişilerin yaklaşık % 38'inin şirketinde 2 yıllık sigortacılık eğitimi alan personelin 30 ila 48 ay arasında bir sürede çalıştığı öğrenilmiştir. 4 yıllık sigortacılık eğitimi almış personelin ortalama çalışma süresi sorulduğunda ise, görüşülen kişilerin yaklaşık % 35'inin şirketinde, söz konusu personelin ortalama iki yıldan az çalıştıkları gözlenmiştir.

Hangi alanda ne kadar katkı sağlanıyor? Teknik alanda sağladığı katkı ile ilgili olarak, görüşülen kişilerin % 45,5'i, 2 yıllık eğitim alan personelin "ne fazla ne az", % 44.5'u, "az", "çok az", katkı sağladığı yönünde cevap vermiştir. 4 yıllık sigortacılık eğitimi alan personelin hangi oranda katkı sağladığı sorusuna verilen yanıtlar ise bir öncekine kıyasla daha olumlu bir tablo çizmektedir. Görüşülen kişilerden % 35'i bu katkıyı "ne fazla ne az", % 24.5'i "az" ve "çok az", % 33'ü ise "fazla" olarak nitelemiştir.

Finans alanında sağladığı katkı konusunda, görüşülen kişilerden %34'ü 2 yıllık eğitim alan personelin katkısını "ne fazla ne az", % 61'inin ise "az", "çok az" olarak değerlendirmiştir. 4 yıllık eğitim almış personelin sağladığı katkılara bakıldığında da, sağlanan katkı payının teknik alana oranla düşük olduğu görülmektedir. Görüşülen kişilerden yüzde 32'si bu katkıyı "ne fazla ne az", % 37'si "az", "çok az", olarak değerlendirmiştir.

Finans alanında sağlanan katkı konusunda edinilen bu bilgiler ışığında, gerek 2 yıllık gerekse 4 yıllık sigortacılık eğitimi almış personelin, finans alanında ciddi eksiklikleri olduğu anlaşılmaktadır.

2 yıllık sigortacılık eğitimi almış personelin satış alanında sağladığı katkının diğer iki alana oranla daha fazla olduğu gözlenmiştir. Bu doğrultuda, görüşülen kişilerden % 44'ü söz konusu katkının "ne fazla ne az", % 25'i "az", "çok az" olduğunu belirtmiştir.

Satış alanında 4 yıllık eğitim almış personelin sağladığı katkılara bakıldığında ise, görüşülen kişilerden yaklaşık % 38'inin bu katkıyı "ne fazla ne az", % 22'sinin "az", "çok az" olarak değerlendirdiği görülmüştür. Bu verilere göre 4 yıllık eğitim almış personel en yüksek katkıyı satış alanında sağlamaktadır.

Sigortacılık mezunlarından yeterince yararlanılamamasının nedenleri neler?

Ankete katılanların % 64'ü, Türkiye'deki 4 yıllık sigortacılık eğitiminin yeterli olduğu görüşünü savunurken, % 36'sı ise yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmiştir. 4 yıllık eğitimin yetersiz olduğunu düşünenlerin % 73'ü eğitimin yüzeysel olduğu, geri kalan % 27'si ise bölümün yaygın olmadığı ifadesini kullanmıştır.

4 yıllık eğitimin yetersiz olduğunu düşünenlerin % 33'ü çözüm olarak zorunlu staj uygulamasının önemine dikkat çekmiştir. % 30'u YÖK, Birlik ve Hazine Müsteşarlığı'nın birlikte çalışmalar yürütmesi yönünde öneride bulunurken, % 27'si sektör-üniversite işbirliğinin altını çizmiştir.

2 yıllık sigortacılık eğitiminin yeterliliği konusundaki görüşler ise 4 yıllık eğitim için sunulan görüşlerin tersi yönündedir. Ankete katılanların % 67'si Türkiye'de 2 yıllık sigortacılık eğitiminin yeterli olmadığını, % 33'ü ise yeterli olduğunu ifade etmiştir. (Tablo 15). Bu yetersizliğe sebep olarak ise, görüşülenlerin % 76'sı eğitimin yüzeyselliğini, % 24'ü ise üniversite-sektör ilişkilerinin zayıf olmasını göstermiştir. Üniversite-sektör ilişkilerinin zayıf olması, sigorta şirketlerinde istihdam edilen sigortacılık eğitimi almış personel oranının bu denli düşük olması konusunda da ipuçları vermektedir.

2 yıllık eğitimin yetersiz olduğunu düşünenlerin % 43'ü sektör ve üniversitelerin işbirliği yapması gerektiğini, % 38'i eğitim reformu yapılması gerektiğini, % 18'i ise 2 yıllık bölümlerin 4 yıllık hale getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Her iki soruya verilen yanıtlarda da öne çıkan ortak nokta sektör ve üniversitenin birbirinden kopuk olmaması gerektiği yönündedir.

Diğer taraftan, eğitimlerin yeterli olduğunu düşünenler bu eğitimlerin daha da iyileştirilmesi için bazı öneriler getirmiştir. 2 yıllık eğitimin yeterli olduğunu düşünenlerin yaklaşık % 40'ı staj imkânlarının artırılmasını, % 32'si eğitimin daha detaylı ve derin olması gerektiğini söylemiştir. Görüşülen kişilerin % 28'i ise sektör ve üniversite işbirliğinin önemine değinmiştir.

4 yıllık eğitimin yeterli olduğunu düşünenlerin % 41'i öğrencilere staj imkanı tanınması, % 23'ü ise sektör ve üniversitenin işbirliği içerisinde olması gerektiğini savunmuştur. % 11'i yüksek lisans ve kurs programlarının açılabileceğini kaydederken, geri kalan % 25'lik kesimin yarısı yabancı dil eğitiminin önemine değinmiş, diğer yarısı da eğitim müfredatının iyileştirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Son olarak ilgili okullardaki öğretim üyesi kadrosunun da yetersiz olduğu bilinen bir gerçektir. Bu çerçevede, sigortacılık konusunda uzmanlaşmış öğretim üyesi kadrosunun oluşturulabilmesi amacıyla, bankacılık konusunda olduğu gibi, sigortacılık doktora programının da açılması büyük önem taşımaktadır.

Sektörde büyüme beklentisi olan alanlar nelerdir? Görüşülen kişilerin % 60'ı sigorta sektöründe istihdam imkanının en fazla pazarlama-satış alanında olacağını düşünmektedir.

Yukarıda değinilmiş olan tüm noktalar ve anket sonuçları göz önüne alındığında tespit edilen hususlar özetle şunlardır; özellikle 2 yıllık sigortacılık eğitiminin yetersiz olduğu konusunda yaygın bir görüş bulunmaktadır. Başta sektör ve üniversite arasındaki kopukluk, sigortacılık eğitimi almış öğrencilerin sigorta şirketlerince tercih edilmemesinde rol oynamaktadır. Sigortacılık mezunlarının şirketlerde istihdam edilme oranı yüzde 1'lerin altındadır. Öğrencilere tanınacak staj imkanları, yabancı dil eğitimi, eğitimin iyileştirilmesi sektörde istihdamın niteliğinin artırılması konusunda önemli rol oynayacak unsurlardır. Özellikle önümüzdeki 5 yıl içerisinde en çok büyüme beklenen alan olan pazarlama-satışta öğrencilerin donanımlı hale getirilmesi, şirketlere personel alımında, mezunlara artı puan kazandıracaktır.